

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 13 marca 2026 r.

Pozycja 25

POSTANOWIENIE

z dnia 18 lutego 2026 r.

Sygn. akt K 5/24

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jakub Stelina – przewodniczący
Stanisław Piotrowicz
Bogdan Święczkowski – sprawozdawca
Rafał Wojciechowski
Jarosław Wyrembak,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 lutego 2026 r., wniosku Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zbadanie zgodności:

ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024 (Dz. U. poz. 123) z art. 4, art. 104 ust. 1 w związku z art. 106 oraz art. 96 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W piśmie procesowym z 22 lutego 2024 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: Prezydent lub Wnioskodawca) wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024 (Dz. U. poz. 123; dalej: kontrolowana ustawa) z art. 4, art. 104 ust. 1 w związku z art. 106 oraz art. 96 ust. 1 Konstytucji.

Prezydent zakwestionował konstytucyjność procesu legislacyjnego prowadzącego do uchwalenia kontrolowanej ustawy. Przyczyny niekonstytucyjności Wnioskodawca doszukiwał się w bezprawnej odmowie dopuszczania przez Marszałka Sejmu X kadencji do prac sejmowych – w tym do udziału w głosowaniach nad przyjęciem kontrolowanej ustawy – posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej X kadencji Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika.

Wnioskodawca zaprezentował analizę przebiegu procesu legislacyjnego nad kontrolowaną ustawą oraz szczegółowo opisał wydarzenia poprzedzające prace sejmowe nad

uchwaleniem tego aktu normatywnego. Prezydent przedstawił szczegółowe wywody dotyczące przebiegu postępowania karnego, przeprowadzonego wobec posłów Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika, poruszył kwestię zastosowania wobec wskazanych posłów prezydenckiej prerogatywy prawa łaski, a także wskazał wypowiedzi orzecznice Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prezydenckiej prerogatywy wskazanej w art. 139 Konstytucji. W swojej argumentacji Wnioskodawca odniósł się do problematyki związanej z działaniami Marszałka Sejmu uniemożliwiającymi posłom Mariuszowi Kamińskiemu oraz Maciejowi Wąsikowi wykonywanie uprawnień wynikających z mandatu poselskiego, w toku prac legislacyjnych nad kontrolowaną ustawą. Prezydent odniósł się również do negatywnej weryfikacji wskazanych działań Marszałka Sejmu, przeprowadzonej przez Sąd Najwyższy, Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, w postanowieniu z 4 stycznia 2024 r. (sygn. akt I NSW 1268/23) oraz postanowieniu z 5 stycznia 2024 r. (sygn. akt I NSW 1267/23). Wskazanymi orzeczeniami Sąd Najwyższy uchylił postanowienia Marszałka Sejmu stwierdzające wygaśnięcie mandatów poselskich – odpowiednio – posła Macieja Wąsika oraz posła Mariusza Kamińskiego.

W uzasadnieniu swojego wniosku Prezydent zawarł wykładnię powołanych wzorców kontroli oraz przedstawił argumentację popierającą zarzuty naruszenia poszczególnych przepisów Konstytucji.

W ocenie Prezydenta źródłem niezgodności kontrolowanej ustawy z wzorcami kontroli było arbitralne uniemożliwienie przez Marszałka Sejmu wykonywania mandatów poselskich przez legalnie wybranych posłów na Sejm X kadencji Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika w toku prac sejmowych nad kontrolowaną ustawą, a tym samym pozbawieniu ich prawa reprezentowania Narodu oraz sprawowania władzy w jego imieniu. Prezydent zwrócił uwagę, że konstytucyjne pojęcie reprezentacji łączy się z kompetencją do podejmowania decyzji w imieniu Narodu. Bezprawne pozbawienie możliwości brania czynnego udziału w pracach legislacyjnych nad kontrolowaną ustawą przez posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika, zdaniem Wnioskodawcy, musi prowadzić do uznania, że kwestionowany akt nie został przyjęty w trybie właściwym dla uchwalania ustaw. Jednym z kluczowych elementów wpływających na zgodność stanowienia prawa ze standardami wyznaczonymi przez Konstytucję jest bowiem właściwy skład Sejmu będącego organem przedstawicielskim, wyposażonym przez ustrojodawcę w funkcję prawodawczą. W ocenie Prezydenta za niezgodne z Konstytucją należy uznać każde działanie skutkujące pozbawieniem posła na Sejm warunków do skutecznego, czyli rzetelnego i efektywnego, wypełniania obowiązków poselskich oraz ochrony praw wynikających ze sprawowania mandatu w jego całokształcie.

Prezydent wskazał, że w demokratycznym państwie prawnym, którym jest Rzeczpospolita Polska, normy obowiązującego prawa zawsze muszą być stanowione zgodnie z Konstytucją. Wszelkie organy państwa, w tym te wyposażone w kompetencje prawotwórcze, z uwagi na konstytucyjną zasadę legalizmu wyrażoną w art. 7 Konstytucji, mogą podejmować działania władcze wyłącznie na podstawie przepisów prawa i w jego granicach. W konsekwencji, wszelkie naruszenia kompetencji czy uchybienia proceduralne w stanowieniu ustaw, w stosunku do nadrzędnych norm rangi konstytucyjnej regulujących tryb ustawodawczy, muszą być oceniane tak samo, jak niezgodność treści stanowionych przepisów z normami rangi konstytucyjnej. Z tych względów za niezgodny z Konstytucją należy uznać akt normatywny uchwalony przez organ niespełniający konstytucyjnych wymogów przedstawicielstwa i sprawowania mandatu poselskiego, co według oceny Prezydenta – z przyczyn opisanych powyżej – odnosi się do ustawy kontrolowanej w niniejszej sprawie.

2. W piśmie procesowym z 20 marca 2024 r. Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował, że nie zgłasza udziału w niniejszym postępowaniu.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Wnioskodawca wniósł o dokonanie kontroli zgodności ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024 (Dz. U. poz. 123; dalej: kontrolowana ustawa, ustawa o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024) z art. 4, art. 104 ust. 1 w związku z art. 106 oraz art. 96 ust. 1 Konstytucji. Wniosek dotyczył wątpliwości związanych z konstytucyjnością procesu legislacyjnego, który doprowadził do uchwalenia kontrolowanej ustawy. Wątpliwości te wynikały z bezprawnej odmowy dopuszczenia przez Marszałka Sejmu do udziału w pracach legislacyjnych, w tym do udziału w głosowaniach nad przyjęciem kontrolowanej ustawy, posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika.

W związku z powyższym, Trybunał – przystępując do zbadania niniejszej sprawy – zobowiązany był w pierwszej kolejności odnieść się do kwestii dopuszczalności orzekania w przedmiocie zaskarżonej ustawy. Problem dotyczy ustawy, która w sposób szczególny związana była z ustawą budżetową na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r. (Dz. U. poz. 122; dalej: ustawa budżetowa na rok 2024), gdyż służyła jej realizacji, a jej regulacje w znacznym zakresie odnosiły się wprost do poszczególnych zapisów w budżecie państwa.

2. Trybunał wielokrotnie podkreślał w swoim orzecznictwie, że ustawa budżetowa, zawierająca plan finansowy państwa, uchwalana jest na rok budżetowy, którym jest rok kalendarzowy. Z istoty tej ustawy wynika, że z końcem roku budżetowego traci ona moc obowiązującą. Upływ czasu, na jaki uchwalona została ustawa budżetowa, powoduje również konieczność wyczerpania środków określonych w budżecie państwa zgodnie z ich przeznaczeniem. Po zakończeniu roku budżetowego wygasają bowiem, co do zasady, tytuły dokonywania określonych w niej wydatków (zob. m.in. postanowienie z 27 lipca 2016 r., sygn. K 18/15, OTK ZU A/2016, poz. 67). Trybunał Konstytucyjny przypominał, że sama ustawa budżetowa obowiązuje jedynie w ciągu roku budżetowego na który została uchwalona (zob. m.in. postanowienie z 20 czerwca 2001 r., sygn. K 35/00, OTK ZU nr 6/2001, poz. 167). W chwili rozpoznawania niniejszej sprawy zarówno ustawa budżetowa na rok 2024, jak i będąca przedmiotem zaskarżenia ustawa o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, nie posiadały mocy obowiązującej w rozumieniu art. 59 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

Utrata mocy obowiązującej całego aktu normatywnego przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny, następująca na skutek uchylecia tego aktu albo upływu czasu, na który został ustanowiony, powoduje umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK. Orzekanie o zgodności z Konstytucją uchylonych przepisów jest dopuszczalne wówczas, gdy – mimo ich uchylecia – mogą być nadal stosowane na podstawie normy intertemporalnej miarodajnej dla danej kwestii (zob. np. wspomniane wyżej postanowienie o sygn. K 18/15) albo – w wypadku kontroli konstytucyjności przepisów zainicjowanej skargą konstytucyjną – gdy wydanie orzeczenia jest konieczne do ochrony konstytucyjnych wolności i praw (art. 59 ust. 3 u.o.t.p.TK).

W niniejszej sprawie nie zachodzi żaden z powyższych warunków. Po pierwsze, zaskarżona ustawa nie została uchylona, lecz utraciła moc obowiązującą na skutek upływu czasu, na który została wprowadzona. W wypadku ustawy okołobudżetowej czas, na który została ustanowiona co do zasady upływa wraz z upływem danego roku budżetowego, co podkreśla sam tytuł tego aktu prawnego, tj. ustawa o szczególnych rozwiązaniach służących

realizacji ustawy budżetowej na rok 2024. Przedstawioną argumentację wzmacnia nadto okoliczność podjęcia przez Sejm 25 lipca 2025 r. uchwały w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2024 r. oraz w sprawie absolutorium dla Rady Ministrów (M. P. poz. 708). Po drugie, niniejsza sprawa związana jest z abstrakcyjną kontrolą norm, dokonywaną w trybie wnioskowym, a nie w trybie skargi konstytucyjnej.

W świetle poczynionych ustaleń Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że orzekanie o konstytucyjności zaskarżonej przez Prezydenta ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024 stało się prawnie niedopuszczalne. Zakwestionowany akt został z mocy prawa pozbawiony mocy obowiązującej w pełnym zakresie obowiązywania i stosowania (por. postanowienie TK z 10 marca 1998 r., sygn. K 30/97, OTK ZU nr 2/1998, poz. 14).

Wobec powyższego Trybunał umorzył postępowanie na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK.

Z tych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.